

บทคัดย่อ

รหัสโครงการ : RD A28 / 2554

ชื่อโครงการ : ศักยภาพในการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนเกาะเกร็ด
อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

ชื่อนักวิจัย : นิภารัตน์ สายประเสริฐ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อ 1) วิเคราะห์ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนเกาะเกร็ดที่รองรับการท่องเที่ยวโดยชุมชน 2) ประเมินศักยภาพชุมชนเกาะเกร็ดในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน 3) ระบุความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่องิจกรรมและการบริการการท่องเที่ยวโดยชุมชนเกาะเกร็ด 4) ศึกษาการรับรู้ผลที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมการท่องเที่ยวโดยชุมชนเกาะเกร็ด โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) ร่วมกับวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative research) ตามวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) ใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (in-deep interview) ควบคู่กับแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (semi-structured interview) โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงกับผู้นำชุมชน ทั้งแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับบริบทชุมชนของเกาะเกร็ดทั้งในเชิงพื้นที่และเชิงการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชน จำนวน 10 คน นอกจากนี้ ได้ใช้แบบประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในตำบลเกาะเกร็ด โดยประยุกต์ใช้เกณฑ์การประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ของสำนักพัฒนาการท่องเที่ยว ในกรณีที่ 2 สำหรับการประเมินพื้นที่ที่มีการบริหารจัดการการท่องเที่ยวแล้วโดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงนักวิชาการด้านการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม ร่วมกับผู้ที่มีความคุ้นเคยหรือมีความรู้แหล่งท่องเที่ยวของชุมชน ในอัตราส่วน 3 คน : 7 คน รวมทั้งหมด 10 คน 2) ใช้แบบสอบถาม (questionnaire) ศักยภาพชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนเกาะเกร็ด ซึ่งเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงกับผู้ประกอบการการท่องเที่ยวโดยชุมชนเกาะเกร็ด จำนวน 46 คน ที่มีความพร้อมและเต็มใจให้ข้อมูล 3) ใช้แบบสอบถามความพึงพอใจต่องิจกรรมและการบริการการท่องเที่ยวโดยชุมชนเกาะเกร็ด กลุ่มตัวอย่างคือนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาท่องเที่ยวชุมชนเกาะเกร็ด ระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ - เมษายน พ.ศ.2554 ทั้งในวันหยุดเสาร์-อาทิตย์และวันทำงานปกติ จำนวน 400 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบอาศัยความน่าจะเป็น (probability sampling) และเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (accidental sampling) 4) ใช้แบบสอบถามการรับรู้ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนเกาะเกร็ด โดยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบกำหนดสัดส่วน (quota sampling) กับประชาชนตำบลเกาะเกร็ดตามอัตราส่วนร้อยละของจำนวนประชากรที่คำนวณได้จากแต่ละหมู่บ้าน และจากตัวแทนครัวเรือนครัวเรือนละ 1 คน จำนวน 359 คน ผลการวิจัยพบว่า

1. ระดับศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนตำบลเกาะเกร็ด มีความหลากหลายและเหมาะสมในการรองรับการท่องเที่ยวโดยชุมชน ตามเกณฑ์มาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ของสำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว ในกรณีที่มีการบริหารจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่แล้ว เนื่องจากเป็นพื้นที่ธรรมชาติที่มีวัฒนธรรมเข้ามาเกี่ยวข้องการใช้พื้นที่ไม่ขัดต่อกฎหมาย และมีมาตรฐานระดับคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวภาพรวมอยู่ในระดับดี

2. ระดับศักยภาพของชุมชนเกาะเกร็ดในการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนเกาะเกร็ด พบว่าผู้ประกอบการมากกว่าครึ่ง มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวโดยชุมชนอยู่ในระดับสูง และมีทัศนคติทางบวกต่อการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนเกาะเกร็ดในภาพรวมทั้งหมด โดยมีทัศนคติทางบวกต่อการท่องเที่ยวโดยชุมชน และการมีส่วนร่วมจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนแต่มีทัศนคติกลางๆ ต่อผู้นำชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวของชุมชน สำหรับระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเกาะเกร็ด พบว่า ผู้ประกอบการมีส่วนร่วมระดับมาก ในขั้นตอนการสำรวจและวิเคราะห์ปัญหา และการดำเนินการจัดการท่องเที่ยว ส่วนขั้นตอนการวางแผนจัดการท่องเที่ยว การติดตามและประเมินผลการจัดการท่องเที่ยวนั้น ผู้ประกอบการมีส่วนร่วมระดับปานกลาง นอกจากนี้ ยังพบอีกว่า ในด้านศักยภาพของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเกาะเกร็ดในภาพรวมอยู่ในระดับสูง โดยมีศักยภาพสูงในด้านพื้นที่หรือแหล่งท่องเที่ยว ด้านกิจกรรมและการบริการ รวมถึงด้านการตลาดและเครือข่ายการท่องเที่ยว ตามลำดับ ส่วนด้านการบริหารจัดการ ผู้ประกอบการมีศักยภาพในระดับปานกลาง

3. ระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อกิจกรรมและการบริการการท่องเที่ยวโดยชุมชนเกาะเกร็ดในภาพรวมทั้งหมดอยู่ในระดับมาก โดยมีความพึงพอใจมากต่อทรัพยากรการท่องเที่ยว การบริการอาหารและเครื่องดื่ม การบริการสินค้าของที่ระลึก/สินค้าหัตถกรรม การบริการท่องเที่ยวชมทัศนียภาพรอบเกาะและการบริหารจัดการในภาพรวม ส่วนการบริการจักรยานให้เช่าเที่ยวรอบเกาะนั้น นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง

4. ระดับการรับรู้ของประชาชนท้องถิ่นต่อผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนเกาะเกร็ด พบว่า ประชาชนในชุมชนเกาะเกร็ดรับรู้ถึงผลกระทบทั้งในด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านวัฒนธรรม ด้านสิ่งแวดล้อม และในภาพรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับกลางๆ คือ ไม่มากหรือน้อยเกินไป หลังจากมีการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนเกาะเกร็ด

คำสำคัญ : “ศักยภาพ” “การจัดการการท่องเที่ยว” “การท่องเที่ยวโดยชุมชน”

E-mail Address : “Nipharat_p@hotmail.com”

ระยะเวลาโครงการ : 1 ตุลาคม 2553 - 30 กันยายน 2554

Abstract

Code of project : RD A28 / 2554

Project name : Potential of Community-Based Tourism Management
by Ko-Kret Community, Pak-Kret District, Nonthaburi Province

Researcher name : Nipharat Saiprasert

This research was a development study which used tourism as a principal element for developing local community in terms of Community-based Tourism (CBT). The participatory action research (PAR) and the combination of qualitative and quantitative research techniques were used in the research and it was emphasized on every step of community participation. The objectives of this research were to 1) estimate the potential level of the CBT management at Huaysatyai sub-district, Huahin district, Prachuabkirikhan Province.; 2) develop and analyze the CBT management model at Huaysatyai sub-district, Huahin district, Prachuabkirikhan Province.; 3) study the achievement of CBT management in economic, socio-cultural and environmental approaches at Huaysatyai sub-district, Huahin district, Prachuabkirikhan Province.

Huaysatyai sub-district was chosen as a study area and Palau village was specified for developing and analyzing Huaysatyai CBT management model. Respondents in this study consisted of: 1) 19 tourism and environmental academicians together with Huaysatyai tourism expert persons based on purposive sampling. 2) 30 Pakakayoa Katoa Palau community-based tourism club members (no sampling) 3) 67 tourists of 4 groups visited the village during May to June 2009 4) 40 villagers based on purposive sampling from Pakakayoa Katoa Palau community-based tourism club members and representatives of 110 local families. Data collection was implemented from August 2008 to December 2009. Research findings were as follows:

1. The tourist sites of Huaysatyai sub-district were found to have passed the standard potential criteria of the Office of Tourism Development in the case of legality area and non tourism management. It was indicated that the area could be developed into a new ecotourism association by its nature and culture.

2. The local community would like to run tourism activities in their village and tourism club was successful established by themselves in the name of “Pakakayoa Katoa Palua community-based Tourism Club”. The club’s objectives were for solving low local economy and conserving the uniqueness of community culture by specifying 4 responsibility units. The club established 3 fascinating nature trails and culture walks which were: Khao Tung nature trail, Baan Palau culture walk and Palau Noi ecosystem study trail and submitted 3 different tour itineraries: half-day tour (150.- baht/person), full-day tour (200.-baht/person) and overnight tour (400.-baht/person), with duties and responsibilities were clearly divided among the committee members.

3. Tourists were found to have a high level of satisfaction with fertility nature and culture of the community and also with various tourist activities and services; particularly on local hospitality, public relations cultural shows and public car park.

4. CBT club members provided, well cooperation in tourist activities and tourism management by participation in 3 sections: community problem analysis and tourism potential estimation; tourism planning and community preparation; and CBT outcome monitoring and evaluation. CBT club members also give assistencialism by pseudo participation in the CBT management process.

5. Local people perceived that there was a positive change in socio-economic, cultural, natural, and environmental aspects after the development of community tourism.

6. The CBT management model at Huaysatyai sub-district, Huahin district, Prachuabkirikhan Province consisted of 4 elements as follows: 1) diversity of tourist sites and resources in the community; 2) intensive learning procession; 3) well management; and 4) cooperative local participation.

Keyword : “Potential” “Tourism Management” “Community -Based Tourism”

E-mail Address : “Nipharat_p@hotmail.com”

Period of project : October 1st, 2010 - September 30th, 2011